

Kuritegevusest irdumine

Kuritegevusest irdumine (i.k. *desistance*) tähistab nende inimeste pikaajalist hoidumist kuritegevusest, kelle jaoks kriminaalne käitumine on harjumuspärane. Kriminaalpoliitika, vangla ja kriminaalhoolduse ning teadustöö eesmärk on kuritegudest irdumist analüüsida ja soodustada. Paljud väljatöötatud programmid, tööpraktika ja tegevuste aluseks olevad väärtused on välja töötatud selliselt, et sekkumiste tagajärjel suureneks kuritegudest irdumise tõenäosus. See on samas valdkond, kus selged mõisted, definitsioonid, arusaamad ja põhjus-tagajärg seosed on veel teoreetiliste ja praktiliste arutelude objektiks. Näiteks ei ole sajabrotsendilist kokkulepet selle osas, kas irdumiseks lugeda vaid täielikku aastatepikkust kuritegudest hoidumist või piisab ka sellest, kui kriminaalsus väheneb, kuriteod on väiksema raskusastmega ja leiavad harvem aset.

Hoolimata koolkonnast pannakse rõhku alltoodud kesksetele teemadele¹:

1. Kuritegudest irdumine on pikaajaline ja vaevanõudev protsess, milles on nii tõuse kui mõõne. Kinnipeetavate ja vanglast vabanejatega töötamisel on oluline meeles pidada, et tagasilangused on tõenäolised ning oma töös tuleb ootamatustele leida konstruktiivsed lahendused. Positiivsete tulemusteni jõudmine võib võtta pika aja.
2. Kuritegudest irdumine on individuaalne protsess, mille puhul üldised lahendused ei pruugi alati töötada. Irdumise soodustamiseks tuleb silmas pidada konkreetse kurjategija identiteeti ja eripära.
3. Motivatsiooni ja lootuse tekitamine ning hoidmine on peamised ülesanded kuritegudest irdumise soovitamiseks.
4. Kuritegudest irdumine on seotud inimsuhetega. Ühelt poolt on olulised õigusrikkuja ja temaga töötavate spetsialistide suhted, aga neist veel olulisemad on suhted õigusrikkuja ja tema lähedaste, sõprade ja eeskujude vahel.
5. Kuigi enamasti pööratakse tähelepanu õigusrikkuja riskidele ja vajadustele, siis tuleks nendega töötamisel tähelepanu pöörata ka õigusrikkuja tugevustele ja olemasolevatele ressurssidele, sh nii isiklikele omadustele kui ka sotsiaalses võrgustikus olevatele ressurssidele. Õigusrikkujatega töötamisel tuleb kasulikke suhteid luua ja hoida, mis toetavad kuritegudest irdumist.
6. Kuna kuritegudest irdumine on eelkõige isiklik protsess, mis keskendub iseseisva toimimise ja vastutustunde tekkimisele, siis tegevuste planeerimisel tuleb jälgida, et need toetaksid ja arendaksid sihikindlust ja otsustavust. See tähendab, et õigusrikkujale tuleb anda õiged väärtused ja oskused, mille kasutamine peab harjumuspäraseks saama. Õigusrikkuja eest ei tohi asju ära teha, vaid olla talle muutumisel toeks.
7. Pelgalt individuaalsete võimete ja oskuste arendamine ei ole piisav. Rõhku tuleb pöörata ka sotsiaalse kapitali arendamisele ning tuleb tekitada sobivaid olukorda, milles oskusi-teadmisi proovile panna. Vanglast vabanenu jaoks on oluline harjuda uue minaga ja selles tuleb talle toeks olla.
8. Inimestega töötamisel tuleb hoiduda nende süüdistamisest ja rõhku ei tohi panna nende vigadele või senistele eksimustele, väärale käitumisele. Selle asemel tuleb esile tuua positiivset potentsiaali ja arenemisvõimalusi.

¹ Fergus McNeill, Stephen Farrall, Claire Lightowler and Shadd Maruna (2012) How and why people stop offending: Discovering desistance (IRISS Insights, no.15) <http://www.iriss.org.uk/resources/how-and-why-people-stop-offending-discovering-desistance> [1]

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/esf-tugiteenus-vanlast-vabanejale/kuritegevusest-irdumine>

Lingid:

[1] <http://www.iriss.org.uk/resources/how-and-why-people-stop-offending-discovering-desistance>